

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ**

**МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«ПРОБЛЕМИ ТЕХНОГЕННО-
ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ:
ОСВІТА, НАУКА, ПРАКТИКА»**

21-22 листопада 2019 року

Харків - 2019

«Проблеми техногенно-екологічної безпеки: освіта, наука, практика»: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Харків: НУЦЗУ, 2019. – 304 с.

У матеріалах конференції наведено результати наукових досліджень у фері цивільного захисту, що направлені на вдосконалення діяльності Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Розглянуто методологічні принципи та підходи до вдосконалення системи цивільного захисту, методи, моделі та засоби запобігання, попередження, локалізації та ліквідації надзвичайних ситуацій. Переважну увагу приділено практичній направленості наукових досліджень та досвіду науковців інших країн.

Особлива увага приділена питанням розробки інформаційних технологій попередження надзвичайних ситуацій медико-біологічного характеру та медицини катастроф.

Матеріали конференції призначені для використання фахівцями сфери цивільного захисту, науковими та науково-педагогічними працівниками, слухачами закладів вищої освіти.

Редакційна колегія:

Володимир АНДРОНОВ – доктор технічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України;

Сергій АРТЕМ'ЄВ – кандидат технічних наук, доцент;

Ігор БЕЛОЗЬОРОВ – доктор медичних наук, професор;

Сергій ГОВАЛЕНКОВ - кандидат технічних наук, доцент;

Валентина КОМЯК – доктор технічних наук, професор;

Володимир КОЛОСКОВ – кандидат технічних наук, доцент;

Олександр МЄТЄЛЬОВ – кандидат технічних наук, доцент;

Євген НІКОЛЕНКО – доктор медичних наук, професор;

Олександр ТАРАСЕНКО – доктор технічних наук, старший науковий співробітник.

* Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність матеріалів наданих до збірника.

© Національний університет цивільного захисту України, 2019.

нормативів та норм оцінки ступеня професійного ризику для можливості регулювання рівнів виникнення професійних захворювань.

Отже, там, де роботодавець створює сприятливу обстановку і підтримує працівників, які навіть страждають на емоційні розлади, продуктивність вочевидь зростатиме. А задля уникнення емоційного вигорання, зокрема працівникам медичної сфери, необхідно: зберігати баланс між роботою та особистим життям; робити перерви на відпочинок під час робочого дня; обговорити з роботодавцями можливу зміну графіку роботи; за потреби звернутися до психолога чи психотерапевта; достатньо спати й відпочивати та регулярно займатися спортом.

ФЕНОМЕН БЕЗПЕКИ: ВИТОКИ, ТРАНСФОРМАЦІЇ І ПЕРСПЕКТИВНІСТЬ ПОНЯТЬ

*О.П. Шароватова, кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри охорони праці та техногенно-екологічної безпеки,
Національного університету цивільного захисту України;*

*А.І. Морозов, кандидат технічних наук, доцент,
начальник навчально-методичного відділу, Національного університету
цивільного захисту України.*

Оскільки людству завжди притаманні прагнення самозахисту і самозбереження, проблема безпеки людини була об'єктом наукових інтересів впродовж багатовікового розвитку суспільства, набувши, поряд із розвитком своїх складових (державна, політична, економічна, воєнна, технологічна, екологічна, гуманітарна, демографічна, інформаційна, банківська, інвестиційна, продовольча, енергетична іт.п.), соціальної, історичної, просвітницької та педагогічної сутності. Дана проблематика знайшла своє відображення у різних концепціях і системах, світоглядних позиціях, у філософських працях, публіцистичній, літературно-педагогічній спадщині зарубіжних і вітчизняних мислителів і просвітителів різних епох. На певних етапах суспільного розвитку безпекознавство набуло своєрідних особливостей, зумовлених соціально-політичними, економічними, культурними процесами та характером людської діяльності. Досвід людства в галузі безпеки виявився одним із важливих компонентів матеріальної і духовної культури людства, усвідомлення значущості якого сприяє подальшому осмисленню подібних проблем на даному етапі суспільного розвитку.

Слова «безпека» та «небезпека» настільки увійшли в сучасний лексикон, що більшість пересічних громадян і не замислюються над їх витоками. Однак, в українській мові вони пов'язані ще з давньою міфологією, оскільки у стародавньому суспільстві питання забезпечення

безпеки займали чільне місце серед інших видів діяльності. Отже, слово «безпека» складається з двох частин - префікса «без» та кореня «пек». У стародавній слов'янській міфології - Пек - бог або цар пекла, а також війни, кривавих бійок та всілякої біди. Згідно з повір'ями, Пек - великий, нещадний і підступний. Проте, поряд зі страхітливістю, він лякливий і дуже боїться животворного світла бога Сонця. Тож, слово «безпека» означає відсутність впливу цього страшного персонажа, уособлення всякої біди. Відповідно, слово «небезпека» має заперечний префікс «не», означаючи не без участі міфічного персонажа Пека чи його впливу на ті чи інші обставини [1].

Безпека людини – складна і багатогранна сфера, дослідженням якої займалися і займаються представники багатьох галузей науки, розглядаючи її в структурі фізичної, трудової, екологічної складових, охорони здоров'я, довкілля тощо, чим і пояснюється відсутність єдиного підходу до визначення цього поняття, його змісту, структури, основних компонентів.

Узагальнення сучасних тлумачень визначає безпеку як стан відсутності різного роду небезпек і загроз, здатних завдавати неприйнятної шкоди об'єктам захисту (життєво важливих інтересам особистості, суспільства і держави), або такий стан їх захищеності, коли значення всіх ризиків не перевищують допустимих рівнів. Відтак, безпека поширюється на всі сфери діяльності, є нагальною потребою людини і необхідною умовою подальшого розвитку суспільства, держави та цивілізації взагалі [2]. Нова галузь знань і сукупність психологічних характеристик і особливостей діяльності людини, що поділяються усіма членами суспільства і соціальними групами, спрямовані на підвищення її мотиваційної надійності, на профілактику небезпек через їх попередження і зниження завданої шкоди, сучасними науковцями визначаються як культура безпеки. Культура безпеки - це сукупність норм безпечної поведінки, поглядів, переконань, умінь, навичок і здібностей кожної людини, внутрішня потреба, яка характеризує таке її ставлення до природи, особистої, суспільної та національної безпеки, що призводить до усвідомлення безпеки як вищого пріоритету, а також до усвідомлення особистої відповідальності і самоконтролю при виконанні всіх робіт, що впливають на безпеку. На думку фахівців, культура безпеки - це як фундаментальний управлінський принцип, система і практика участі в безпеці людей, при якому створюється така атмосфера відкритості, вільний обмін інформацією, заохочення добровільного визнання своїх помилок у діяльності, загальна психологічна налаштованість на безпеку, самокритичність, відмова від приховування помилкових дій, що дозволяє навчитися на них іншим; так і поширеність стереотипів безпечної поведінки у повсякденному житті і в умовах небезпечних і надзвичайних ситуацій, ступінь захищеності від загроз і небезпек у всіх сферах

життєдіяльності, інтелектуальний досвід вирішення проблем безпеки, досвід безпечного спілкування і комунікації заради спільного виживання прийдешні часи [2].

Отже, негативні явища, що колись мали місце у суспільстві, у наш час набувають нормативних регламентів щодо їх обмеження і викорінення. Тому обізнаність з думками й поглядами в генезисі питань безпеки, розширюючи кругозір, сприятиме осмисленню різнобічної сутності проблем безпеки людини, знаходженню можливих шляхів попередження і запобігання негативних явищ та спонукання об'єктів впливу кожного з громадян до правильної поведінки в умовах екстремальних ситуацій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Заплатинський В.З. Старослов'янські витоки та символи понять «небезпека» і «безпека» // Безпека життєдіяльності. 2018. №1. С. 21-24.

2. Моисеенко О. Культура безопасности: актуальность, сущность и проблемы // Охорона праці (На допомогу спеціалісту з охорони праці). 2016. № 7. С. 17-31.

СОВРЕМЕННЫЕ ТКАНИ ДЛЯ ИЗГОТОВЛЕНИЯ СПЕЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТНОЙ ОДЕЖДЫ

Т.В. Шеремет, ведущий научный сотрудник отдела исследований ликвидации чрезвычайных ситуаций, Учреждение «Научно-исследовательский институт пожарной безопасности и проблем чрезвычайных ситуаций»;

О.Д. Навроцкий, кандидат технических наук, доцент кафедры автоматических систем безопасности Университета гражданской защиты МЧС Республики Беларусь.

Анализ зарубежного опыта по разработке и производству огне- и термостойких тканей для изготовления специальной защитной одежды (далее – СЗО) показал, что в данной области применяются различные новейшие технологии, позволяющие изготавливать ткани с заданными свойствами. Существующие на сегодняшний день огне- и термостойкие ткани условно можно разделить на три группы:

- ткани, состоящие из арамидных волокон (состав 95-100 % арамидных волокон);
- ткани хлопковые, имеющие огнезащитную обработку (запатентованная технология Пробан, Пироватекс);
- ткани из смесовых волокон, содержащие натуральные, искусственные и синтетические волокна.

ТОВ «ПромАрт»
61023, м. Харків, вул. Весніна, 12
тел. (057) 717-28-80
www.promart.in.ua
e-mail: promart.izdat@gmail.com